

Määräykset ja ohjeet 10/2017

Merimieseläkekassan hallinto

Dnro
FIVA 8/01.00/2017

Antopäivä
30.10.2017

Voimaantulopäivä
1.12.2017

FINANSSIVALVONTA

puh. 09 183 51

faksi 09 183 5328

etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi

www.finanssivalvonta.fi

Lisätietoja

Vakuutusvalvonta/Työeläkelaitokset

Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne

Määräykset

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Määräys"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan antamat määräykset. Määräykset ovat velvoittavia oikeussääntöjä, joita on noudatettava.

Finanssivalvonta antaa määräyksiä ainoastaan määräyksenantoon valtuuttavan lain säännöksen nojalla ja sen asettamissa rajoissa.

Ohjeet

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa "Ohje"-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan tulkintoja lainsäädännön tai muun velvoittavan sääntelyn sisällöstä.

"Ohje"-otsikon alla on lisäksi suosituksia ja muita toimintaohjeita, jotka eivät ole velvoittavia. Ohjeissa on myös kansainvälisten ohjeiden ja suositusten noudattamista koskevat Finanssivalvonnan suositukset.

Ohjeen kirjoitustavasta ilmenee, milloin kyseessä on tulkinta ja milloin suositus tai muu toimintaohje. Ohjeiden kirjoitustapaa sekä määräysten ja ohjeiden oikeudellista luonnetta on selvitetty tarkemmin Finanssivalvonnan verkkopalvelussa.

[Finanssivalvonta.fi > Sääntely > Määräys- ja ohjekokoelma > Määräyskokoelman rakenne](#)

Sisällysluettelo

1	Soveltamisala ja määritelmät	5
1.1	Soveltamisala	5
2	Säädöstausta ja kansainväliset suositukset	6
2.1	Lainsäädäntö	6
2.2	Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet	6
3	Tavoitteet	7
4	Merimieseläkekassan johdon kelpoisuus	8
4.1	Valtuuskunta	8
4.2	Hallitus	8
4.3	Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	9
5	Johdon kelpoisuuden ja hyvämaineisuuden yhteisarviointi (Fit & Proper – arviointi)	10
6	Hyvä hallinto	12
7	Sisäinen valvonta	13
7.1	Sisäisen valvonnan merkitys ja vastuu sen järjestämisestä	13
7.2	Sisäisen valvonnan toimivuus	14
8	Compliance	15
9	Sisäinen tarkastus	16
10	Riskienhallinta	17
10.1	Sisältö, organisointi ja huomioon otettavat riskit	17
10.2	Riskienhallintasuunnitelma	18
11	Hyvän vakuutustavan valvonta	19
11.1	Vakuutustapa	19
12	Sijoitustoiminnan järjestäminen ja sijoitussuunnitelma ja raportointi	21

12.1	Merimieseläkekassan sijoitustoiminnan järjestäminen	21
12.1.1	Varainhallinnan ja maksuliikenteen järjestäminen	21
12.1.2	Sijoitustoiminnan itsenäisyyden järjestäminen	22
12.2	Hallituksen vastuut sijoitustoiminnassa ja sijoitustoiminnan riskienhallinnassa/sijoitussuunnitelma	23
13	Luotonotto, siitä Finanssivalvonnalle tehtävät ilmoitukset sekä luottohäiriöriskinvaihtosopimukset	25
14	Varautuminen valmiuslain ja puolustustilalain mukaisiin poikkeusoloihin	26
14.1	Poikkeusolojen toimintakyky	26
14.2	Varautuminen poikkeusolojen toimintakyvyn ylläpitämiseen	26
14.3	Varautuminen tietojen hallinnan ja tietotekniikan osalta	27
14.4	Varautuminen ulkoistettujen toimintojen osalta	28
14.5	Ohjeen noudattaminen	28
15	Työkyvyttömyysriskin hallinta	29
15.1	Tavoitteet	29
15.2	Ohje työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävistä toimista	29
15.2.1	Rahoitus	29
15.2.2	Riskiperusteisuus, korvattavat hankkeet ja vaikuttavuuden seuranta	29
16	Kumotut määräykset ja ohjeet	31
17	Siirtymä- ja voimaantulomääräykset	32

1 Soveltamisala ja määritelmät

1.1 Soveltamisala

Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan seuraavaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:ssä tarkoitettuun valvottavaan:

- Merimieseläkekassa.

2 Säädstausta ja kansainväliset suosittukset

2.1 Lainsäädäntö

Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat säädökset:

- merimieseläkelaki (1290/2006, jäljempänä myös MEL)
- työntekijän eläkelaki (395/2006, jäljempänä myös TyEL)
- laki Finanssivalvonnasta (878/2008, jäljempänä myös FivaL)

2.2 Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä perustuu seuraaviin lain säännöksiin:

- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen (MEL 184 §:n 3 momentti)
- Sijoitustoiminnan itsenäisyys sekä sijoitustoimintaa täydentävien varojenhoitopalvelujen, asiantuntijapalvelujen, aputoimintojen ja näihin rinnastettavien palvelujen käyttö (MEL 203 §:n 2 momentti)
- Sijoitussuunnitelma (MEL 204 §:n 3 momentti)

3

Tavoitteet

- (1) Merimieseläkekassan hallintoa koskevat määräykset ja ohjeet ovat osa Finanssivalvonnan Merimieseläkekassalle antamaa määräysten ja ohjeiden kokonaisuutta. Näiden määräysten ja ohjeiden tavoitteena on ohjeistaa Merimieseläkekassan hallinnon järjestämistä niiltä osin kuin lainsäädännöstä ei ole saatavissa riittävää ohjeistusta sekä teknisesti uudistaa ja nykyaikaistaa Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet aihepiirin osalta.
- (2) Näiden määräysten ja ohjeiden tavoitteena on Merimieseläkekassan toiminnan selkeyttäminen, hallinnon asianmukaisen järjestämisen edistäminen, hallinnon selkeyden ja ymmärrettävyyden ja sitä kautta valvottavuuden parantaminen sekä Merimieseläkekassan varojen käytön valvottavuuden parantaminen.

4 Merimieseläkekassan johdon kelpoisuus

4.1 Valtuuskunta

- (1) MEL 168 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan Merimieseläkekassan valtuuskunnan jäsenellä tulee olla merenkulun, vakuutusalan tai sijoitustoiminnan tuntemusta. MEL 168 §:n 2 momentin mukaan valtuuskunnan puheenjohtajalla tai varapuheenjohtajalla tulee olla hyvä työeläkevakuutustoiminnan tuntemus.

OHJE (kohdat 2-5)

- (2) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 168 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu merenkulun, vakuutusalan tai sijoitustoiminnan tuntemusta koskeva vaatimus täyttyy, mikäli valtuuskunnan jäsenellä on kokemusta merenkulkualan tai vakuutusalan toimijasta tai sijoitustoiminnan kokemusta.
- (3) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 168 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyvää työeläkevakuutustoiminnan tuntemusta koskeva vaatimus täyttyy, mikäli valtuuskunnan puheenjohtajalla tai varapuheenjohtajalla on riittävän pitkä vastaava kokemus muun työeläkealan toimijan johdosta, mikäli hänellä on riittävän pitkältä ajalta muuta rinnastettavaa kokemusta työeläkealan toimijassa, tai riittävän pitkän muun työkokemuksen ja kattavan koulutus- ja perehdyttämisohjelman kautta.
- (4) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan edellä kohdassa 3 mainitun muun työkokemuksen voi hankkia toimimalla rahoitus- tai vakuutusosalalla vastuullisissa tehtävissä.
- (5) Finanssivalvonta suosittaa, että edellä kohdassa 3 mainittu kattava koulutus- ja perehdyttämisohjelma on Merimieseläkekassan tai Työeläkevakuuttajat TELA ry:n järjestämä ja käsittelee työeläkevakuutus- ja sijoitustoimintaan sekä liikkeenjohtoon liittyviä osa-alueita.

4.2 Hallitus

- (6) MEL 180 §:n 2 momentin mukaan hallituksen puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla tulee olla hyvä työeläkevakuutustoiminnan tuntemus ja hallituksessa on oltava hyvä merenkulkualan ja sijoitustoiminnan asiantuntemus.

OHJE (kohdat 7-12)

- (7) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 180 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyvää työeläkevakuumuustoiminnan tuntemusta koskeva vaatimus täyttyy, mikäli hallituksen puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on riittävän pitkä vastaava kokemus muun työeläkealan toimijan johdosta, mikäli hänellä on riittävän pitkältä ajalta muuta rinnastettavaa kokemusta työeläkealan toimijassa, tai riittävän pitkän muun työkokemuksen ja kattavan koulutus- ja perehdyttämisohjelman kautta.
- (8) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan edellä kohdassa 7 mainitun muun työkokemuksen voi hankkia toimimalla rahoitus- tai vakuutuslalla vastuullisissa tehtävissä.
- (9) Finanssivalvonta suosittaa, että edellä kohdassa 7 mainittu kattava koulutus- ja perehdyttämisohjelma on Merimieseläkekassan tai Työeläkevakuuttajat TELA ry:n järjestämä ja käsitteä työeläkevakuutus- ja sijoitustoimintaan sekä liikkeenjohtoon liittyviä osa-alueita.
- (10) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 180 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyvää merenkulkualan asiantuntemusta koskeva vaatimus täyttyy, mikäli vähintään yhdellä kolmasosalla hallituksen jäsenistä on hyvä merenkulkualan asiantuntemus.
- (11) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 180 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyvää sijoitustoiminnan asiantuntemusta koskeva vaatimus täyttyy, mikäli vähintään yhdellä kolmasosalla hallituksen jäsenistä on hyvä sijoitustoiminnan asiantuntemus.
- (12) Finanssivalvonta suosittaa, että hallituksen jaostoja valittaessa varmistutaan siitä, että jaoston jäsenillä on jaoston toimialaan nähden riittävä ammattitaito ja pätevyys.

4.3 Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

- (13) MEL 187 §:n 2 momentin mukaan Merimieseläkekassan toimitusjohtajalla on oltava hyvä työeläkevakuutustoiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohtoon tuntemus.

OHJE (kohdat 14-16)

- (14) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 187 §:n 2 momentissa tarkoitettua hyvää työeläkevakuumuustoiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohtoon tuntemusta koskevat vaatimukset täyttyvät riittävän pitkän vastaavanlaisissa tehtävissä hankitun työkokemuksen kautta tai riittävän pitkän muun työkokemuksen ja kattavan koulutus- ja perehdyttämisohjelman kautta.
- (15) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan vastaavanlaisen työkokemuksen voi hankkia toimimalla työeläkevakuutuslalla vastuullisissa tehtävissä ja muun työkokemuksen voi hankkia toimimalla rahoitus- tai vakuutuslalla vastuullisissa tehtävissä.
- (16) Finanssivalvonta suosittaa, että edellä kohdassa 14 mainittu kattava koulutus- ja perehdyttämisohjelma on Merimieseläkekassan tai Työeläkevakuuttajat TELA ry:n järjestämä ja käsitteä työeläkevakuutus- ja sijoitustoimintaan sekä liikkeenjohtoon liittyviä osa-alueita.

5

Johdon kelpoisuuden ja hyvämaineisuuden yhteisarviointi (Fit & Proper – arviointi)

- (1) Valtuuskunnan ja hallituksen jäsenien ja varajäsenien sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen (jäljempänä ”johto”) kelpoisuusehdoilla tarkoitetaan MEL:n asettamia vaatimuksia. Kelpoisuudella tarkoitetaan myös hallintoelimiä kokonaisuutena koskevia kollegiaalisia kelpoisuusvaatimuksia.
- (2) MEL 168 §:ssä säädetään valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten kelpoisuudesta. MEL 180 §:ssä säädetään hallituksen jäsenten ja varajäsenten kelpoisuudesta ja hyvämaineisuudesta. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen kelpoisuudesta ja hyvämaineisuudesta säädetään MEL 187 §:ssä.

OHJE (kohdat 3-11)

- (3) Finanssivalvonta suositaa, että kaikki johtoa koskevat vaatimukset saatetaan etukäteen ehdokkaita asettavien tahojen sekä nimityspäätöksen tekvän tahon tietoon.
- (4) Finanssivalvonta suositaa, että Merimieseläkekassa varmistaa, että valtuuskunnan ja hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen täyttävät nimitettäessä ja tehtävässä toimiessaan MEL 168 §:n, 180 §:n ja 187 §:n mukaiset kelpoisuusehdot ja hyvämaineisuusedellytykset (niin sanottu Fit & Proper –kokonaisuus).
- (5) Finanssivalvonta suositaa, että asianmukaiset toimintamallit ja kirjalliset toimintaperiaatteet kaikkien vaatimusten täyttymisen varmistamiseksi sekä seuraamiseksi on varmistettu.
- (6) Finanssivalvonta suositaa, että Merimieseläkekassa ilmoittaa Finanssivalvonnalle valtuuskunnan ja hallituksen jäsenen ja varajäsenen sekä toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen nimittämisestä heti, kun se on mahdollista. Uudelleennimittämisestä ei tarvitse antaa uutta ilmoitusta.
- (7) Finanssivalvonta suositaa, että Merimieseläkekassa ilmoittaa viipymättä edellä kohdassa 6 mainittujen henkilöiden eroamisesta tai erottamisesta Finanssivalvonnalle.
- (8) Finanssivalvonta suositaa, että edellä kohdissa 6 ja 7 tarkoitetuista ilmoituksista käyvät ilmi henkilön yksilöinti- ja yhteystiedot sekä kotipaikka ja tehtävä, johon hänet on Merimieseläkekassassa nimitetty, ja milloin hän aloittaa tai aloitti tehtävässään.
- (9) Finanssivalvonta suositaa, että Merimieseläkekassa liittää kohdassa 6 tarkoitettuun ilmoitukseen selvityksen siitä, miten Merimieseläkekassa on varmistanut, että henkilö täyttää Fit & Proper –kokonaisuuden. Mikäli kyseessä on jäljempänä kohdassa 10 tai 11 mainittu

tilanne, tulisi Merimieseläkekassan toimittaa Finanssivalvonnalle kaikki tekoon, rangaistukseen ja asian muuhun arviointiin liittyvät tiedot sekä esittää ne perusteet, miksi henkilön voitaisiin kuitenkin katsoa soveltuvan tehtäväänsä.

- (10) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan henkilö ei ole MEL 180 §:n ja 187 §:n mukaisesti hyvämaineinen, mikäli:
- hänet on tuomittu viimeisen viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen tai viimeisen kolmen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton tehtävään tai
  - hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tehtävään.
- (11) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan edellä kohdan 10 ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu määräaika lasketaan nimittämistä koskevassa tilanteessa tuomion lainvoimaiseksi tulosta tehtävässä aloittamishetkeen. Jos tuomio ei ole saanut lainvoimaa, tuomittu voisi kuitenkin jatkaa Merimieseläkekassan johtoon kuuluvan päätösvallan käyttämistä, jos sitä on hänen aikaisempi toimintansa, tuomioon johtaneet olosuhteet ja muut asiaan vaikuttavat seikat kokonaisuutena arvioiden pidettävä ilmeisen perusteltuna.

6

Hyvä hallinto

- (1) MEL 184 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on huolehtia eläkekassan hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

OHJE (kohta 2)

- (2) Finanssivalvonta suosittelee, että Merimieseläkekassan hyvä hallinto täyttää ainakin seuraavat vaatimukset:
- Merimieseläkekassalla tulisi olla keskeisten toimintojen osalta kirjallisesti määritellyt periaatteet sekä selkeät määrälliset ja laadulliset tavoitteet
  - tavoitteiden määrittelyssä tulisi ottaa huomioon myös terveet ja varovaiset liikeperiaatteet. Erityisesti vakuutettujen ja vakuutuksenottajien oikeudet ja edut tulisi ottaa huomioon
  - toimintatavat ja tavoitteet tulisi saattaa koko henkilöstön tietoon
  - hallituksen tulisi voida tehokkaasti ja riippumattomasti valvoa toimitusjohtajaa ja muuta toimivaa johtoa
  - hallituksen tulisi laatia toimintaansa varten kirjallinen työjärjestys, jossa on määriteltä hallituksen keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet.

7 Sisäinen valvonta

7.1 Sisäisen valvonnan merkitys ja vastuu sen järjestämisestä

- (1) MEL 184 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on huolehtia, että eläkekassalla on toimintansa laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta.
- (2) MEL 184 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on huolehtia eläkekassan hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.
- (3) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä sisäisen valvonnan järjestämisestä perustuu MEL 184 §:n 3 momenttiin.

OHJE (kohta 4)

- (4) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 184 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisen sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa
  - toiminnan taloudellisuus, tehokkuus ja tuloksellisuus;
  - asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen;
  - lakien, määräysten, toimintaperiaatteiden, hallintoelinten päätösten, sisäisten suunnitelmien, sääntöjen ja menettelytapojen noudattaminen;
  - toimintaan liittyvien riskien hallinta ja
  - raportoinnin sekä muun johtamisinformaation luotettavuus.

MÄÄRÄYS (kohdat 5-6)

- (5) Hallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja organisoinnista kaikille organisaatio- ja toimintotasoille. Hallituksen on vuosittain arvioitava, onko sisäinen valvonta asianmukaisesti järjestetty ja tarvittaessa ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin.
- (6) Hallituksen tulee määrittää sisältö sisäiselle valvonnalle sekä vahvistaa sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet. Hallitus myös vastaa siitä, että toimintaperiaatteita noudatetaan Merimieseläkekassassa sekä ulkoistettujen palveluiden osalta.

7.2 Sisäisen valvonnan toimivuus

MÄÄRÄYS (kohdat 7-12)

- (7) Merimieseläkekassan sisäisen valvonnan tulee kattaa kaikki Merimieseläkekassan toiminnot.
- (8) Sisäisen valvonnan järjestämisessä on otettava huomioon toiminnan laatu ja laajuus ja sen tulee olla suhteessa kunkin toiminnon riskeihin. Laatua ja laajuutta tulee arvioida työeläkevakuutustoiminnan sosiaaliturvanäkökulmasta ja työeläkevarojen yhteiskunnallisella luonteella, riippumattomuudella ja itsenäisyydellä sekä vakavaraisuuteen liittyvillä vaatimuksilla.
- (9) Sisäisen valvonnan toimivuuden vuoksi Merimieseläkekassalle on vahvistettava organisaatio, jossa tehtävät, päätösvalta ja vastuu on asianmukaisesti jaettu ja raportointisuhteet selkeästi määriteltä.
- (10) Työnjaot ja tehtäväkuvat tulee organisaatiossa määritellä siten, ettei kukaan yksin ilman asianmukaista valvontaa hoida vaikutukseltaan merkittävää toimenpidettä läpi koko käsittelyketjun. Vastuun määrittelyt on dokumentoitava kirjallisesti. Organisaatorakenteen tulee tukea tehokkaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Säännösten noudattamista tulee valvoa.
- (11) Raportoinnin on oltava selkeää, luotettavaa, oikea-aikaista ja tulevaisuuden huomioonottavaa. Informaatiovirran tulee olla avointa ja säilyä raportoinnissa muuttumattomana.
- (12) Raportointijärjestelmä on järjestettävä siten, että hallitus ja toimitusjohtaja saavat tiedon kaikesta olennaisesta toiminnasta sekä tilintarkastajien ja viranomaisten Merimieseläkekassalle toimittamista tarkastushavainnoista.

OHJE (kohta 13)

- (13) Finanssivalvonta suosittelee, että sisäisen valvonnan valvontatoimenpiteisin kuuluvat esimerkiksi johdolle tehtävät selonteot ja raportit, tulos- ja poikkeamaraportit mukaan lukien riskirajojen noudattamisen valvonta, fyysiset valvontatoimenpiteet, omaisuuden inventoinnit, hyväksymis- ja valtuutusjärjestelmä, varmistukset ja täsmäytykset.

MÄÄRÄYS (kohdat 14-15)

- (14) Sisäisen valvonnan valvontatoimenpiteiden ja niiden perusteella laadittujen raporttien tulee olla osa Merimieseläkekassan jatkuvaa toimintakulttuuria. Sisäisen valvonnan toimivuutta on seurattava.
- (15) Toiminnan jatkuvuuden varmistamisen ja varojen turvaamisen näkökulmasta Merimieseläkekassan tulee kiinnittää erityistä huomiota tieto- ja muuta turvallisuutta koskeviin riittäviin valvontatoimiin.

8 Compliance

- (1) MEL 184 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on huolehtia, että eläkekassalla on toimintansa laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta.
- (2) MEL 184 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on huolehtia eläkekassan hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.
- (3) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä sisäisen valvonnan järjestämisestä perustuu MEL 184 §:n 3 momenttiin.

OHJE (kohta 4)

- (4) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 184 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetty hallituksen velvollisuus huolehtia eläkekassan hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä tarkoittaa, että hallituksella on velvollisuus luoda Merimieseläkekassan toiminnan kannalta tarpeellinen organisaatio ja varmistaa sen toiminta sekä ryhtyä tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin, jos säännösten vastaista tai muutoin virheellistä toimintaa on havaittu.

MÄÄRÄYS (kohta 5)

- (5) Merimieseläkekassalla on oltava sellainen ohje- ja raportointijärjestelmä, että hallitus voi varmistaa Merimieseläkekassan toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien muiden ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen sekä sen, että säännösten noudattamista valvotaan oikeassa suhteessa Merimieseläkekassan toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden. Toimitusjohtajan on osaltaan toimittava hallituksen tietokanavana Merimieseläkekassan menettelytavoista ja autettava tarvittaessa hallitusta puuttumaan oikeudellisiin riskeihin.

9 Sisäinen tarkastus

- (1) MEL 184 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on huolehtia eläkekassan hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

OHJE (kohta 2)

- (2) Finanssivalvonta suosittelee, että
- Merimieseläkekassalla on sisäinen tarkastus, jonka järjestämisestä Merimieseläkekassan hallitus vastaa. Hallituksen tulisi hyväksyä sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteet ja vuosittainen tarkastussuunnitelma.
  - Merimieseläkekassan hallitus järjestää sisäisen tarkastuksen organisaatioaseman sekä toimivallan selkeäksi sekä varmistaa Merimieseläkekassan toimintojen riippumattoman ja objektiivisen tarkastuksen.
  - sisäinen tarkastus on riippumaton tarkastettavista toiminnoista ja tilintarkastuksesta. Sisäisen tarkastuksen tulisi kuitenkin olla kiinteä osa Merimieseläkekassan toimintaa. Hallitus voi niin halutessaan ostaa sisäisen tarkastuksen palveluja ulkopuoliselta palveluntuottajalta.
  - sisäinen tarkastus on Merimieseläkekassan kokoon ja toimintaan nähden oikein mitoitettu, ja sillä on riittävä ammattitaito ja kokemus.
  - sisäisen tarkastuksen tuloksista ja toimenpidesuosituksista raportoidaan toimitusjohtajalle ja hallitukselle. Raportointi tulisi suorittaa siten, että toimitusjohtaja ja hallitus voivat ilman turhaa viivästystä ryhtyä toimiin mahdollisten havaittujen epäkohtien poistamiseksi.

10 Riskienhallinta

10.1 Sisältö, organisointi ja huomioon otettavat riskit

- (1) MEL 184 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on huolehtia, että eläkekassalla on toimintansa laatuun ja laajuuteen nähden riittävät riskienhallintajärjestelmät.
- (2) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä riskien hallinnan järjestämisestä perustuu MEL 184 §:n 3 momenttiin.

OHJE (kohta 3)

- (3) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 184 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainitulla riskienhallinnalla tarkoitetaan strategioita, prosesseja ja raportointimenettelyjä, joilla Merimieseläkekassaan kohdistuvia, sen liiketoiminnasta aiheutuvia ja liiketoimintaan oleellisesti liittyviä riskejä tunnistetaan, valvotaan, mitataan, seurataan ja hallitaan. Riskienhallintaan kuuluvat Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan myös ne ehkäisevät toimenpiteet, jotka riskien tunnistamisen, raportoinnin ja arvioinnin johdosta on kulloinkin päätetty.

MÄÄRÄYS (kohdat 4-11)

- (4) Riskienhallinnassa on otettava huomioon kaikki olennaiset Merimieseläkekassan toimintaan vaikuttavat sisäiset ja ulkoiset sekä ulkoistettujen toimintojen riskit. Riskienhallinnan on katettava varojen ja vastuiden hallinta, sijoitukset, maksuvalmius, keskittymäriskin hallinta sekä operatiivisten riskien hallinta. Riskienhallinnassa tulee tarkastella yksittäisiä riskejä ja yksittäisten riskien yhteisvaikutuksia Merimieseläkekassan toiminnassa.
- (5) Riskienhallinta on järjestettävä siten, että se on riittävässä määrin riippumaton riskiä ottavista toiminnoista.
- (6) Riskienhallinta on sisällytettävä toimivaksi osaksi Merimieseläkekassan organisaatorakennetta ja päätöksentekoprosesseja. Merimieseläkekassan organisaatorakenteen ja päätöksentekoprosessien on tuettava tehokasta riskienhallintaa.
- (7) Merimieseläkekassan riskienhallinnan tehtävänä on seurata, että riskit tulevat Merimieseläkekassassa asianmukaisesti ja annetun ohjeistuksen mukaisesti tunnistetuiksi, valvotuiksi, mitatuiksi, seuratuiksi ja hallituiksi. Tarvittaessa sen tulee myös ylläpitää, kehittää ja valmistella riskienhallinnan periaatteita hallituksen vahvistettaviksi sekä laatia menetelmiä käytettäväksi riskien arvioimisessa ja mittaamisessa.
- (8) Riskienhallintajärjestelmän on oltava sellainen, että se helpottaa riskienhallinnan täytäntöönpanoa.

- (9) Merimieseläkekassalla tulee olla riskienhallintaan tarvittavat menetelmät. Määrällisten mitausmenetelmien lisäksi myös laadullisia riskejä varten on oltava tarvittavat arviointimenetelmät.
- (10) Menetelmien avulla Merimieseläkekassan on jatkuvasti tunnistettava riittävän kattavasti kaikki riskienhallinnassa huomioon otettavat riskit. Merimieseläkekassan on voitava koh- tuudella varmistua siitä, että kaikki asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen olennaisesti vaikuttavat riskit on tunnistettu ja saatettu hallituksen käsiteltäviksi. Riskien vaikutusten merkittävyys ja toteutumisen todennäköisyys on arvioitava, ja niiden hallitsemiseksi on ke- hitettävä asianmukaiset menettelyt.
- (11) Merimieseläkekassalla tulee olla riittävät riskienhallintamenetelmät rahanpesun ja terroris- min rahoituksen torjuntaan mukaan lukien asiakkaan tunnistamiseen ja riskiperusteiseen arviointiin tarvittavat menettelyt.

10.2 Riskienhallintasuunnitelma

MÄÄRÄYS (kohdat 12-15)

- (12) Hallituksen on vuosittain hyväksyttävä Merimieseläkekassan koko toiminnan kattava ris- kienhallintasuunnitelma.
- (13) Riskienhallintasuunnitelmassa tulee määritellä Merimieseläkekassan merkittävimmät riskit, mittarit, riskinoton rajat, riskienhallinnan tavoitteet, riskienhallintatoimenpiteet, vastuut ja val- vontaperiaatteet. Lisäksi riskienhallinta tulee sisällyttää tarkoituksenmukaisesti Merimies- eläkekassan toimintojen suunnitteluun laatimalla esimerkiksi keskeisille toiminnoille tai pro- sesseille erillinen riskienhallintasuunnitelma.
- (14) Riskienhallintasuunnitelman riskinoton rajoja määritettäessä tulee ottaa huomioon Meri- mieseläkekassan riskinotto-/riskinkantokyky. Lisäksi on määriteltävä, kuka vastaa riskin- otosta, miten riskiä mitataan ja seurataan sekä miten riskin pysymistä hyväksyttävissä ra- joissa valvotaan. Riskienhallintasuunnitelmassa on otettava huomioon myös ulkoistetut toi- minnot.
- (15) Riskienhallintasuunnitelmasta on käytävä ilmi, miten riskeistä raportoidaan. Riskienhallin- tasuunnitelman mukaisesta riskienhallinnan kokonaistilanteesta tulee raportoida vähintään vuosittain Merimieseläkekassan hallitukselle. Suunnitelman mukaisten riskiraporttien tulee olla osa kunkin liiketoiminnan prosesseja.

11 Hyvän vakuutustavan valvonta

- (1) Merimieseläkekassa on lailla perustettu erityiseläkelaitos, ja sen toiminta perustuu lähtökohtaisesti MEL:iin. Eläkelaitoksella on maksutuloonsa suhteutettuna mittava sijoitusvarallisuus. Tästä johtuen odotusarvo sijoitustoiminnan vuosituottojen kokonaismäärälle on suuri, jolla puolestaan on merkittävä vaikutus eläkelaitoksen vahvan vakavaraisuuden kehittämisessä.
- (2) Merimieseläkekassan toiminnassa on joitakin yhtiömäisiä tai yhtiöoikeudellisia piirteitä mutta eläkelaitos ei ole työeläkevakuutusyhtiö tai yhtiö. Eläkelaitoksella ei myöskään ole kilpailijoita, ja sen rahoituspohja poikkeaa kilpailluilla työeläkemarkkinoilla toimivista.
- (3) Edellä esitetystä johtuen on ilmeistä, että eläkelaitoksen suhde asiakaskuntaansa ja intressiryhmiinsä on muodostunut esimerkiksi työeläkevakuutusyhtiöihin verrattuna poikkeavaksi. Erityisesti kilpailijoiden puuttuminen johtaa myös siihen, ettei eläkelaitoksella liene relevantteja syitä, joiden vuoksi sen pitäisi testata toimintaansa koskevan normiston rajoja. Tässä mielessä hyvällä vakuutustavalla voidaan olettaa olevan vain vähäinen merkitys toiminnan ohjauksessa. Merimieseläkekassassa eläketurva järjestetään kuitenkin vakuuttamisen välityksellä. Vakuuttamisen ja vakuutustavan yhteydellä voi siten arvioida olevan eläkelaitoksen toiminnalle periaatteellinen merkitys. Jäljempänä luvussa 11.1 todettua tulee tulkita suhteellisesti edellä todetun merkityksen valossa.

11.1 Vakuutustapa

- (4) On tilanteita, joissa laki tai sopimuksen ehdot eivät anna menettelytapakysymykseen suoraan vastausta. Hyvä tapa voi tällöin täydentää muuta sääntelyä ja nousta ratkaisuperusteena keskeiseen asemaan. Hyvä tapa voi esimerkiksi nousta esiin yksittäisten asiakkaiden kohdalla silloin, kun heidän korvausvaatimuksiaan arvioidaan finanssialan lautakunnissa tai yleisissä tuomioistuimissa. Finanssitoiminnassa tunnetaan useita erilaisia hyviä käytänteitä. Esimerkiksi hyvä vakuutus-, pankki- ja esimerkiksi arvopaperimarkkinatapa ohjaavat toimijoiden toimintaa finanssimarkkinoilla.
- (5) Finanssivalvonnan lakisääteisiin päätehtäviin kuuluu hyvän vakuutustavan valvonta. Tätä viranomaisvalvontaa toteutetaan lähinnä asiakaskollektiivien tai koko asiakaskunnan tasolla. ”Hyvä vakuutustapa” on vanha vakuutus oikeudellinen periaate, jota on vakiintuneesti käytetty vakuutus alalla. Käsite on saanut sisältöä muun muassa myös vakuutussopimuslain (543/1994) sekä vakuutusyhtiö lain (521/2008) esitöiden kautta. Periaate on hyvin yleinen ja muistuttaa kasuistisen luonteensa vuoksi kilpailuoikeussäännöstöä.
- (6) Käsite sisältää perussäännön, jonka mukaan vakuutus alalla päätösvaltaa käyttävän toiminnan on oltava paitsi lain sanamuodon mukaista, myös sen tarkoituksen mukaista, eetti-

sesti kestävä, kohtuullista ja oikeudenmukaista. Edellä todetun voinee tiivistää myös toteamukseen, jonka mukaan kaikki se mikä ei ole erikseen kiellettyä, ei välttämättä ole sallittua. Valvonnan näkökulmasta tämä on perinteisesti tarkoittanut sitä, että painopiste ei ole siinä miten vakuutusyrityksissä toimitaan vaan siinä, miten niissä pitäisi toimia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että käsite saa sisältönsä, kun arvioidaan hyvän vakuutustavan merkitystä vakuutuksenottajien, mahdollisten vakuutuksenottajien, korvauksensaajien ja vakuutettujen – ei valvottavien näkökulmasta. Finanssivalvonta ei siten käsitteen perusteella arvioi vakuutusyritysten sisäistä toimintakulttuuria, vaan vakuutusyritysten ja ”ulko-maailman” välistä suhdetta.

- (7) Lakisääteisistä vakuutuksista työeläkevakuutuksessa lainsäädännöllinen ympäristö on erityislaatuinen. Sen ydin on työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997), mutta se saa vaikutteita myös muusta lainsäädännöstä, kuten hallintolaista (434/2003) ja yleisistä yhtiöoikeudellisista – esimerkiksi hyvän hallinnon - periaatteista. Työeläkevakuuttaminen perustuu luonteensa vuoksi siten voimakkaammin lakiin, jolloin sopimusvapaus ja sen myötä vakuutusehtojen soveltamisala kapenevat yksityisvakuutuksen vastaavasta. Hyvä vakuutustapa liittyy vakuutusalaan erityisesti yksityisvakuutukseen mutta sillä on merkityksensä myös lakisääteisen vakuutuksen puolella.

OHJE (kohta 8)

- (8) Finanssivalvonta suosittelee, että Merimieseläkekassa noudattaa liiketoimissaan ja sopimussuhteissaan hyvän vakuutustavan mukaisia periaatteita, jolla tarkoitetaan, että
- Merimieseläkekassa ei suhteissaan vakuutuksenottajiin tai muissa liiketoimissaan käytä Merimieseläkekassan toimintaan kuulumattomia järjestelyjä
  - Merimieseläkekassa kohtelee kaikkia oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, eivätkä sen liiketoimet tuota epäoikeutettua etua esimerkiksi yksittäiselle vakuutuksenottajalle. Kaikki Merimieseläkekassan ja vakuutuksenottajan väliset liiketoimet, myös esimerkiksi lainojen ja muun vakuutuksenottajan toiminnan rahoittamisen, kiinteistö- ja muiden kauppajen sekä vuokrasopimusten tulisi olla tehty hyvän tavan mukaisesti markkinaehdoin. Vakuutuksenottajilta ostettavat palvelut tulisi ostaa markkinaehtoisesti.

12 Sijoitustoiminnan järjestäminen ja sijoitussuunnitelma ja raportointi

- (1) MEL 203 §:n 1 momentin mukaan Merimieseläkekassan sijoitustoiminnan on oltava itsenäistä ja eläkekassassa on sitä varten oltava riittävä henkilöstö toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen.
- (2) MEL 204 §:n 1 momentin mukaan Merimieseläkekassan hallituksen on laadittava eläkekassalle sen varojen sijoittamista koskeva suunnitelma (sijoitussuunnitelma).
- (3) MEL 184 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on hyväksyä eläkekassan sijoitussuunnitelma.
- (4) MEL 184 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan Merimieseläkekassan hallituksen tehtävänä on päättää eläkekassan varojen sijoittamisesta.
- (5) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä sijoitustoiminnan itsenäisyydestä sekä sijoitustoimintaa täydentävien varojenhoitopalvelujen, asiantuntijapalvelujen, aputoimintojen ja näihin rinnastettavien palvelujen käytöstä perustuu MEL 203 §:n 2 momenttiin.
- (6) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä sijoitussuunnitelmasta perustuu MEL 204 §:n 3 momenttiin.

12.1 Merimieseläkekassan sijoitustoiminnan järjestäminen

12.1.1 Varainhallinnan ja maksuliikenteen järjestäminen

OHJE (kohdat 7-8)

- (7) Finanssivalvonta suosittelee, että Merimieseläkekassalla on maksuliikennettään varten omat, muista yhteisöistä erilliset kassa- ja pankkitilit. Merimieseläkekassa ei voisi käyttää esimerkiksi yhteistä konsernitiliä muun yhteisön tai säätiön kanssa. Konsernitilillä tarkoitetaan pankkitiliä, jossa maksuliikenne on hajautettu yksikkökohtaisesti, mutta varojen hallintaa hoidetaan keskitetysti. Sellainen on esimerkiksi pankkitili, jossa eri yhteisöjen pankkitilien varat kootaan yhdeksi kokonaisuudeksi, ja jonka alatileihin kullakin yhteisöllä on oma käyttöoikeutensa.
- (8) Merimieseläkekassan ja muun yhteisön tai säätiön välillä olisi mahdollista käyttää erilaisia selvittelytilejä, joille kirjataan palvelujen ostoa ja myyntiä tai näitä vastaavia tapahtumia tai Merimieseläkekassan ja asunto- ja kiinteistöyhteisöjen välistä vähäistä maksuliikennettä, ei kuitenkaan vakuutusmaksuliikennettä. Tiliä ei myöskään saisi käyttää Merimieseläkekassan

san ja muun edellä mainitun yhteisön tai säätiön yhteisten tai yhteisöjen välisten omaisuuden saantoja tai luovutuksia koskevien tilitapahtumien kirjaamiseen. Tilin saldon tulisi jatkuvasti olla euromäärältään vähäinen. Tilin tapahtumat selvitetään kuukausittain, kuitenkin viimeistään tilitapahtumakuukautta seuraavan kuukauden aikana.

12.1.2 Sijoitustoiminnan itsenäisyyden järjestäminen

MÄÄRÄYS (kohta 9)

- (9) Merimieseläkekassan sijoitustoiminnan päätöksenteon valmistelusta ja päätöksenteosta tulee vastata Merimieseläkekassan oma sijoitustoiminnan organisaatio ja henkilöstö, joka on riippumaton muista tahoista. Merimieseläkekassan omalla henkilökunnalla on oltava riittävässä määrin sellaista sijoitustoiminnan osaamista ja ammattitaitoa, ettei Merimieseläkekassan tarvitse turvautua sijoitustoiminnassaan muihin kuin sijoitustoimintaa täydentäviin varojenhoitopalveluihin, asiantuntijapalveluihin, aputoimintoihin ja näihin rinnastettaviin palveluihin.

OHJE (kohdat 10)

- (10) Edellä kohdassa 9 tarkoitettuja palveluja, joita voidaan hankkia Merimieseläkekassan ulkopuolelta, ovat esimerkiksi sijoituspäätösten valmistelua ja tekemistä palveleva tietojen tuottaminen ja kerääminen sijoitusmarkkinoilta. Tällaisia toimintoja voivat olla muun muassa erilaiset markkina-analyysit, yritystutkimukset, luottotietojen hankkiminen sekä sijoitustoimintaan liittyvät koti- ja ulkomaiset asiantuntijapalvelut.

MÄÄRÄYS (kohta 11)

- (11) Merimieseläkekassan ulkopuolelta ostettavien aputoimintojen tulee tuottaa Merimieseläkekassan käyttöön sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen sijoitustoiminnan päätösten valmistelussa ja seurannassa.

OHJE (kohdat 12-13)

- (12) Edellä kohdassa 11 tarkoitettuja aputoimintoja voivat olla esimerkiksi sijoitustoiminnan tietojenkäsittelyyn, juridiikkaan ja laskentatoimeen liittyvät palvelut. Aputoimintoja voivat olla myös jo tehtyjen sijoituspäätösten toteuttamiseen ja sijoitusten hoitoon liittyvät toiminnot kuten esimerkiksi kiinteistöjen huoltopalvelut.
- (13) Merimieseläkekassa voi tehdä sijoitustoimintaa täydentäviä omaisuudenhoitosopimuksia esimerkiksi luottolaitoksen, sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitetun sijoituspalveluyrityksen tai siihen rinnastettavan yrityksen sekä muussa valtiossa toimiluvan saaneen, julkisen valvonnan alaisen sijoituspalveluyrityksen kanssa.

MÄÄRÄYS (kohdat 14-16)

- (14) Merimieseläkekassan hallituksen tulee hyväksyä sopimukset ulkopuolisten omaisuudenhoitajien kanssa. Erityisesti päätöksentekovaltuuksia annettaessa tulee varmistaa, että Merimieseläkekassan itsenäinen päätöksenteko sijoitusasioissa ei vaarannu.
- (15) Sijoitusvarojen hoitoa koskevasta omaisuudenhoitosopimuksesta tulee ilmetä ainakin seuraavat seikat:

- toimeksiannon laajuus ja valtuudet
- sijoitustoiminnan periaatteet ja rajoitukset (mm. tavoitteet, riskit, omaisuuden allokointi)
- säännöllinen raportointi (mm. tuotto/tavoitteet, allokaatio ja riskitaso)
- hoitopalkkio
- sopimuksen irtisanomismenettely.

- (16) Toimeksianto saa koskea vain tiettyä, rajattua osuutta Merimieseläkekassan sijoituksista ja näiden toimeksiantojen yhteismäärä ei saa olla merkittävä. Toimeksiannon osuus omaisuudenhoitoyhteisön hallinnassa olevista kokonaisvaroista ei myöskään saa olla merkittävä.

12.2 Hallituksen vastuut sijoitustoiminnassa ja sijoitustoiminnan riskienhallinnassa/sijoitussuunnitelma

OHJE (kohta 17)

- (17) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan MEL 184 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdat sekä 204 §:n 1 momentti tarkoittavat, että hallitus vastaa Merimieseläkekassan sijoitusvaltuuksien asianmukaisuudesta ja sijoittamisen riskeistä.

MÄÄRÄYS (kohdat 18-20)

- (18) Hallitus vastaa sijoitussuunnitelman pitämisestä ajan tasalla.
- (19) Ainakin seuraavat asiakokonaisuudet tulee käsitellä sijoitussuunnitelman yhteydessä sen lisäksi, mitä MEL 204 §:n 2 momentissa säädetään:
- Toimintaympäristön ja Merimieseläkekassan toiminnan sijoitustoiminnalle asettamat vaatimukset lyhyellä ja pitkällä aikavälillä
    - Arvio toimintaympäristön tilasta ja kehitysnäkymistä
    - Arvio Merimieseläkekassan vakavaraisuuden kehittymisestä
    - Vastuullisen vakuutusmatemaatikon sijoitusriskienhallintaa ja sijoitustoimintaa varten laatima selvitys vastuuvelan luonteen ja tuottovaateen sekä vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden ylläpidon asettamista vaatimuksista sekä Merimieseläkekassan vakuutusteknisten riskien hallinnan asianmukaisuudesta ottaen huomioon Merimieseläkekassan toiminnan laatu ja laajuus
    - Arvio sijoitussalkun keskeisistä riskeistä mm. arvomuutosten ja odotettujen tuottojen osalta
  - Sijoitustoiminnan yleiset periaatteet
    - Merimieseläkekassan sijoitustoiminnan strategiset tavoitteet
    - Riskienhallinnalliset tavoitteet ja rajoitteet
    - Sijoituksiin liittyvät merkittävimmät riskit, kuten valuutta-, luotto-, korko-, markkina- ja likviditeettiriski jne.
    - Johdannaisten käytön periaatteet

Periaatteiden kuvauksessa tulee tarvittaessa ottaa kantaa periaatteiden ja toiminnan eroavuuksiin pitkällä ja lyhyellä aikavälillä.

- Varojen sijoittaminen vuonna X
  - Perusallokaatio (sijoitettavien varojen jakautuminen omaisuuslajeihin) ja sallitut vaihteluvälit eli limiitit
  - Tuottotavoitteet
  - Riskienhallinnalliset tavoitteet ja rajoitteet (limiitit) sekä mahdolliset vertailuindeksit
  - Vakavaraisuusluokittelun perusteet
- Ohjausjärjestelmä
  - Hallitus
  - Toimitusjohtaja
  - Sijoitusorganisaation päätösvaltuudet
  - Ulkopuolisten palveluiden käyttö
  - Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan organisointi tai viittaus hallituksen niistä mahdollisesti tekemään erilliseen päätökseen
  - Sijoitustoiminnan jatkuvuuden varmistaminen normaaliolojen häiriötilanteissa
- Raportointijärjestelmien kuvaus
  - Sijoitusriskienhallintatoiminnon raportointi
  - Sijoitustoiminnon raportointi
  - Tilanteet, joissa hallitukselle raportoidaan erikseen
- Muut keskeiset linjauspäätökset
  - Omistajaohjauksen periaatteet tai viittaus hallituksen asiasta mahdollisesti tekemään erilliseen päätökseen
  - Vastuullisen sijoittamisen periaatteet tai viittaus hallituksen asiasta mahdollisesti tekemään erilliseen päätökseen
- Sijoitussuunnitelman päivittämisen periaatteet

(20) Finanssivalvonnalle on toimitettava hallituksen hyväksymä sijoitussuunnitelma ja ne hallituksen tekemät muut päätökset, joihin sijoitussuunnitelmassa edellä sanotun mukaisesti mahdollisesti viitataan.

13 Luotonotto, siitä Finanssivalvonnalle tehtävät ilmoitukset sekä luottohäiriöriskinvaihtosopimukset

OHJE (kohdat 1-4)

- (1) Finanssivalvonta suositaa, että Merimieseläkekassa ja sen tytäryhteisö ilmoittavat viimeistään kahden viikon kuluessa luoton ottamisesta Finanssivalvonnalle:
  - välttämättömän maksuvalmiuden hoitamiseksi ottamastaan luotosta,
  - pääomalainan ottamisesta ja
  - oman henkilökuntansa omistamalta henkilöstörahastolta ottamastaan luotosta.
- (2) Finanssivalvonta suositaa, että ennen vuositilintarkastusta Finanssivalvonnalle laaditaan lisäksi erillinen ilmoitus, jossa edellä kohdassa 1 todettujen luottojen osalta ilmoitetaan kaikki:
  - Merimieseläkekassalla voimassa olevat luotot,
  - Merimieseläkekassan edellisen kalenterivuoden aikana nostamat luotot,
  - Merimieseläkekassan tytäryhteisöjen voimassa olevat luotot ja
  - Merimieseläkekassan tytäryhteisöjen edellisen kalenterivuoden aikana nostamat luotot.
- (3) Liiketoimintaan liittyvät tavanomaiset tililuotot ja muut niihin rinnastettavat luotot ilmoitettai-siin vain, mikäli Finanssivalvonta sitä erikseen pyytää.
- (4) Luottohäiriöriskinvaihtosopimukset katsotaan vakioiduiksi sopimuksiksi eikä niitä tulkita va-kuuden antamiseksi, jos sopimukset on laadittu International Swaps and Derivatives Asso-ciationin (ISDA) laatimien tai muiden vastaavien standardoitujen mallidokumentaatioiden mukaisesti.

14 Varautuminen valmiuslain ja puolustustilalain mukaisiin poikkeusoloihin

- (1) Tässä ohjeessa tarkoitetaan
- poikkeusoloilla valmiuslain (1552/2011) mukaista poikkeusolojen voimassaoloaikaa sekä puolustustilalain (1083/1991) mukaista puolustustilan voimassaoloaikaa ja
  - Merimieseläkekassan vastuulla olevilla keskeisillä julkisilla tehtävillä esimerkiksi kansalaisten toimeentuloturvaan ja eläkevarojen pysyvyyteen kuuluvia tehtäviä. Tällaisiin tehtäviin liittyviä, Merimieseläkekassaa ja sitä kautta kansalaisia koskevia poikkeusoloriskejä ovat muun muassa eläkkeiden maksun vaarantumiseen, eläkkeiden rahoituksen ja likviditeetin hallinnan vaarantuminen, erilaisten Merimieseläkekassan omien tai yhteiskunnan järjestelmien ja infrastruktuurin toiminnan vaarantuminen, omalla vastuulla olevien verkostojen toimimattomuus ja palvelutoiminnan pysähtyminen sekä esimerkiksi erilaiset informaatio- ja vastapuoliriskit.
- (2) MEL 229 §:n 1 momentin mukaan Merimieseläkekassan tulee varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa osallistumalla vakuutusalan valmiussuunnitteluun ja valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muin toimenpitein.

14.1 Poikkeusolojen toimintakyky

OHJE (kohta 3)

- (3) Finanssivalvonta suosittelee, että Merimieseläkekassa säilyttää toimintakykynsä vähintään 12 kuukautta kestävä poikkeusolon ajan. Merimieseläkekassan toimintakyky tulisi mitoitaa siten, että sen vastuulla olevat keskeiset julkiset tehtävät eivät poikkeusoloissa vaarannu.

14.2 Varautuminen poikkeusolojen toimintakyvyn ylläpitämiseen

OHJE (kohdat 4-9)

- (4) Velvollisuus ennakkolliseen varautumiseen.
- Finanssivalvonta suosittelee, että Merimieseläkekassa jo normaalioloissa ryhtyy poikkeusoloja koskevan toimintakykyvelvoitteen turvaamiseksi ennakkollisiin varautumistoimiin.
- (5) Valmiussuunnitelma osana Merimieseläkekassan riskienhallintadokumentaatiota.

- Finanssivalvonta suositaa, että Merimieseläkekassa laatii hallituksen hyväksymän valmiussuunnitelman.

(6) Valmiussuunnitelman tarkoitus.

- Finanssivalvonta suositaa, että valmiussuunnitelma turvaa poikkeusoloissa sellaiset kansalaisten toimeentuloturvaan ja eläkevarojen pysyvyyteen vaikuttavat seikat, joihin Merimieseläkekassa voi omilla toimillaan vaikuttaa. Toisin sanoen, poikkeusolojen aikaisen toimintakyvyn kannalta keskeisten julkisten tehtävien, kuten eläkkeiden ratkaisu- ja maksatustoiminnan, varojenhoidon, asiakastietojen, tietojärjestelmien, niiden tarvitseman tietojenkäsittelyinfrastruktuurin sekä palveluverkostojen toimivuuden ja käytettävyyden turvaaminen sekä häiriötön hoito.

(7) Valmiussuunnitelman pääsisältö.

- Finanssivalvonta suositaa, että valmiussuunnitelmassa kuvataan poikkeusolojen toimintaperiaatteet, toiminnot, palvelut sekä tarvittava yhteistyö sidosryhmien kanssa. Suunnitelman tulisi sisältää myös toimivuusvaatimukset poikkeusolotilanteisiin, palveluiden hallitun supistamisen vaiheet sekä toimenpiteet normaalioloihin palaamiseksi.

(8) Vastuu valmiussuunnitelman ajantasaisuudesta ja toteuttamisesta.

- Finanssivalvonta suositaa, että toimitusjohtaja tai hallituksen tehtävään erikseen määräämä henkilö vastaa valmiussuunnitelman ajantasaisuudesta, valmiussuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä, poikkeusoloihin varautumisesta, toiminnan johtamisesta, päätöksentekojärjestelmän ylläpitämisestä sekä viestinnästä kaikissa oloissa.

(9) Valmiussuunnitelman toimintakelpoisuus.

- Finanssivalvonta suositaa, että valmiussuunnitelman toimintakelpoisuus varmistetaan normaalioloissa testaamalla.

14.3 Varautuminen tietojen hallinnan ja tietotekniikan osalta

OHJE (kohta 10)

(10) Finanssivalvonta suositaa, että

- Merimieseläkekassa turvaa tietojen säilymisen ja riittävän tapahtumien kirjaamisen poikkeusoloissa. Mikäli tietojärjestelmät eivät ole käytössä, tietoliikenne ei toimi tai muut infrastruktuurin palvelut ovat rajoitetusti käytettävissä, tulisi tietojen säilyminen ja riittävä tapahtumien kirjaaminen varautua suorittamaan muulla tavoin.
- Merimieseläkekassa varmistaa tietojenkäsittelyn infrastruktuurissa poikkeusolojen varmuuskopioinnin toipumisjärjestelmineen.
- Merimieseläkekassa järjestää toiminnan jatkuvuuden kannalta riittävän tietojen ja ohjelmien varmistuksen toipumisjärjestelmineen riittävän etäälle sijaitseviin turvatoimintoihin.
- Merimieseläkekassa varmistaa kansalaisten toimeentuloturvan ja eläkevarojen pysyvyyden varmistamiseksi poikkeusoloissa riittävän määrän tietojenkäsittelykapasiteettia.

- Merimieseläkekassalla on toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi kyky käynnistää tietojenkäsittelytoiminta uudessa ympäristössä/varakonekeskuksessa.
- Merimieseläkekassa varmistaa valmiiksi suunnitellut ja toimivat yhteydet tarpeellisiin yhteistyökumppaneihin sekä yhteisiin tai keskitettyihin tietovarastoihin.
- Merimieseläkekassa suunnittelee varmistusten käytön siten, että niiden tietojen ja käytettävissä olevien ohjelmistojen pohjalta kyetään käynnistämään liiketoiminta uudelleen siinäkin tilanteessa, että varsinainen tietojenkäsittelykeskus ja sen lähi-alueet ovat pysyvästi tuhoutuneet. Tämä edellyttäisi varmistusten käyttövalmiuden varmistamista.

14.4 Varautuminen ulkoistettujen toimintojen osalta

OHJE (kohdat 11-12)

- (11) Finanssivalvonta suositaa, että poikkeusoloihin varautuminen ulotetaan ulkoistettuihin toimintoihin siinä laajuudessa kuin Merimieseläkekassan keskeisten julkisten tehtävien turvaaminen edellyttää. Vaatimus tulisi ottaa huomioon jo ulkoistamissopimuksissa.
- (12) Finanssivalvonta suositaa, että ulkoistettujen palvelujen toimivuus ja käytettävyys varmistetaan valvonnalla ja sopimusjärjestelyillä.

14.5 Ohjeen noudattaminen

OHJE (kohta 13)

- (13) Finanssivalvonta suositaa, että jos Merimieseläkekassa ei noudata tätä ohjetta, ilmoittaa se Finanssivalvonnalle ohjeesta poikkeaminen syyt, sen miten ohjeesta poiketaan, poikkeamiseen liittyvät perustelut sekä selvityksen siitä, miten MEL 229 §:n 1 momentin mukainen varautumisvelvollisuus täytetään.

15 Työkyvyttömyysriskin hallinta

15.1 Tavoitteet

- (1) Tähän lukuun on koottu Finanssivalvonnan suositukset Merimieseläkekassan työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävän toiminnan periaatteista.
- (2) Luku on tarkoitettu tulkittavaksi Merimieseläkekassaa koskevassa lainsäädännössä sen toiminnan tarkoitusta ja vastuullista varojen käyttöä koskevien periaatteiden valossa.

15.2 Ohje työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävistä toimista

15.2.1 Rahoitus

OHJE (kohta 3)

- (3) Finanssivalvonta suositaa, että Merimieseläkekassa seuraa työkyvyttömyysriskin hallintaan tarkoitetuista toimista syntyneitä kuluja ja vertaa niitä työkyvyttömyysriskin hallintaa varten kerättyihin maksuihin.

15.2.2 Riskiperusteisuus, korvattavat hankkeet ja vaikuttavuuden seuranta

OHJE (kohdat 4-10)

- (4) Finanssivalvonta suositaa, että riskienhallinnan yleisten periaatteiden mukaisesti työkyvyttömyysriskin hallitsemiseksi tarkoitetun toiminnan lähtökohtana on riskiperusteisuus. Merimieseläkekassan tulisi perustaa työkyvyttömyysriskin alentamiseen tähtäävät toimenpiteet tutkittuun tietoon merenkulun työkyvyttömyyttä aiheuttavista riskeistä.
- (5) Varojen käytön näkökulmasta oleellista on toiminnan kohdentaminen todennettavissa oleviin työkyvyttömyysriskeihin.
- (6) Merimieseläkekassa voi järjestää merenkulkijoille työkyvyttömyysriskin vähentämiseksi palveluja, joiden tarkoitus on kehittää merenkulkijain työtä ja työpaikkaa sekä tukea heidän työkykyään. Merimieseläkekassan työkyvyttömyysriskin hallitsemiseksi tarkoitetun toiminnan ja siihen liittyvien kustannusten tulisi kohdistua työn ja sen johtamisen, työprosessien ja työpaikan kehittämiseen, työssäjaksamisen edistämiseen, psykososiaalisen kuormituksen hallintaan sekä merenkulkijoiden fyysisen ja henkisen työkyvyn ylläpitoon hankkeisiin. Merimieseläkekassa voi tässä tarkoituksessa tehdä yhteistyötä merenkulkijoille työterveys-

huoltoa tuottavien toimijoiden ja muiden merenkulun toimijoiden kanssa. Yhteistyö ei kuitenkaan voisi koskea sairaanhoitoa eikä se poista työnantaja-asemaan perustuvien työsuojeluun tai työterveyshuoltoon liittyvien lakisääteisten velvoitteiden toteuttamista.

- (7) Finanssivalvonnan tulkinnan mukaan palveluja ei tule kohdentaa yksittäiseen merenkulki-jaan, vaan palvelut tulee kohdentaa useammille henkilöille. Työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyviä palveluja voidaan kohdentaa riskiperusteisuuden mukaan asiakasryhmille, joissa työkyvyttömyysriskin arvioidaan olevan erityisen suuri.
- (8) Työkyvyn ylläpitoon ja työkyvyttömyysriskin ennaltaehkäisyyn tarkoitettuihin palvelujen kustannuksiin voidaan lukea Merimieseläkekassan henkilöstön palkkakustannukset siltä osin kuin näiden henkilöiden työ välittömästi kohdistuu työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyvien palvelujen suunnitteluun ja tuottamiseen.
- (9) Työkyvyttömyysriskin hallintaan liittyviä hyväksyttäviä kustannuksia eivät olisi asiakkaisiin kohdistuvat laitehankinnat kuten erilaiset työtä helpottavat laitteet tai kuntosalilaitteet, tietojärjestelmähankinnat tai kulttuuri- ja liikuntasetelit.
- (10) Merimieseläkekassan tulisi seurata työkyvyttömyysriskin hallitsemiseksi tarkoitettujen toimien vaikuttavuutta ja kohdentumista.

16 Kumotut määräykset ja ohjeet

Nämä määräykset ja ohjeet kumoavat voimaan tullessaan seuraavat Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet sekä kannanotot:

- Määräys- ja ohjekokoelma vakuutusyhtiöille, työeläkevakuutusyhtiöille, vakuutusyhdistyksille, vakuutusomistusyhteisöille, kolmannen maan vakuutusyhtiöiden sivuliikkeille ja lailla perustetuille eläkelaitoksille 10.1.2017. Dnro FIVA 16/01.00/2016: alaluku 10.1 Sijoitussuunnitelma kohta 4. Alalukuja 10.1 Sijoitussuunnitelma ja 10.8 Työeläkevakuutusyhtiön sijoitustoiminnan järjestäminen ei sovelleta Merimieseläkekassaan näiden määräysten ja ohjeiden voimaantulon jälkeen
- Finanssivalvonnan kannanotto 1/2010 Palkitsemiseen liittyvä kannanotto
- Finanssivalvonnan kannanotto 1/2011 Palkitsemisjärjestelmiä koskevan kannanoton päivitys
- Finanssivalvonnan kannanotto 3/2010 Työeläkelaitosten välisiin vastuunsiirtoihin kytketyt omaisuusjärjestelyt

17 Siirtymä- ja voimaantulomääräykset

- (1) Näiden määräysten ja ohjeiden luvun 4 ohjeita sovelletaan näiden määräysten ja ohjeiden voimaantulon jälkeen Merimieseläkekassalle nimitettäviin valtuuskunnan ja hallituksen jäseniin ja varajäseniin sekä toimitusjohtajaan ja toimitusjohtajan sijaiseen.